

В. „Народно Съзнание“ из-  
лиза единъжъ въ недѣлята—  
въ Сѣбота.

Цѣната му е:

За година . . . . . лева 6.  
„ 6 мѣсеца . . . . . „ 3.  
„ 3 „ . . . . . „ 2.

Единъ брой 15 стотинки.

НАРОДНО

# СЪЗНАНИЕ

ПОЛИТИЧЕСКО-КНИЖОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ.

Статии и дописки се не  
проваждатъ до редакционния  
комитетъ на вѣст. „Народно  
Съзнание“, а пари и поръч-  
ки до отговорникътъ.

За частни обявления се пла-  
ща по 15 ст. на рѣдъ за вѣ-  
ско първо печатане и по 10  
ст. за вѣско последующе.

Неплатени писма не се при-  
ематъ.

Ръкописи назадъ не се по-  
вращатъ.

ГОД. I.

ШУМЕНЪ, 8 ФЕВРУАРИЙ 1888 Г.

БРОЙ 30.

г. ШУМЕНЪ, 8 Февруарий 1888 год

Человѣкътъ, като прѣмнина перподѣтъ на първобитността си, почна да се облагородява, да укротява егоизмътъ си и да прави исполнителни крачки по пътя на прогресса и цивилизацията. Заедно съ това, постъпенно почна да изчезва зародената още отъ неговата примитивностъ магия да удовлетворява страстите си и спечелва надмощие надъ съперника си чрезъ проливане кръвта му. Кръвожадността у днешния човѣкъ счита се и е чувство безчеловѣчно, варварско. Въ настояще време, човѣкътъ се гнуся отъ проливането на човѣшка кръвъ, макаръ да е тя на най-големия прѣстѣжничкъ, — желателни му сж други, по-хумани срѣдства за възмѣздие.

Человѣкътъ на цивилизацията и прогресътъ какво ли чувство би осѣтилъ да го развѣлнува, ако му кажемъ: „Намираме се въ навечернето или прѣддвернето на една грамадна, ужасна, съзнателна и всеопустошителна война!“? Да-ли чувството на дивашка радостъ, или онова на тъга, умиление и братолюбие къмъ сжществата, които прѣдстои да станатъ жертва на тѣзи война, къмъ всичко, което тя ще разруши, унищожи? — Ний положително утвърждаваме, че второто чувство ще покърти сърдцето му.

Е, добръ; нъ гдѣ е този човѣкъ, неговия гласъ — да се исправи срѣду тѣзи фурия и да произнесе вѣдъто на цивилизацията и прогресътъ? Уви, той се намира въ нектитъ на Александра, Вилхелма, Францъ-Иосифа и други Държавни Господари! . . .

Тѣзи монарси, които държатъ въ ржцѣтъ си най-развититъ, най-умнитъ и най-унапрѣднатитъ въ науката и цивилизацията повечето отъ членоветъ на огромното сѣмѣйство на човѣчеството, да ли не могатъ намери другъ *modus vivendi* за разрѣшаване и уравниване появилитъ се помѣжду имъ недоразумѣния, създавши днешната криза, — освѣнъ войната, проливането на потоци човѣшка кръвъ и не трѣбването на стотини хиляди ако не и милиони сжщества, въ природно отношение подобни тѣмъ? . . .

Като си позволяваме да поставимъ въ рѣдъветъ на статията си фаталнитъ за човѣчеството, цивилизацията и прогресътъ думи: „Войната е близка!“ изразяваме сърдечното си желание за прѣдотвратяването ѝ.

Тѣй като положението на нашето отечество на Истокъ е твърдѣ деликатно, изисква се сериозно внимание, разумно поведение и строга тактичностъ отъ управнитѣ му въ настояющитъ събития: буйността и неразсудителността ще бждатъ

источникътъ на най-ужасни бѣдствия за немалко-пзмаченний Българский народъ . . .

## Бюджета за 1888 година.

Прѣвъ денъ си ми се наидъ да преглѣдамъ държавния ни бюджетъ за текущата година. Щедростта, която сж показали народнитѣ ни избранници при опредѣляне платитѣ на чиновницитѣ (административни, военни, финансови, сѣдебни и по външнитѣ дѣла) и сѣжността, съ която сж се отличавали тия избранници, когато е било въпросъ за народното просвѣщение и опазване народното здравие, сж за очудване. Въобще, небрежливостта и глѣданието прѣвъ прѣстѣе отъ страна на депутатитѣ при прокарване тоя бюджетъ сж отъ естество да накаратъ човѣка да мисли, че въ залата на V-тото Обикновено Народно Събрание не сж засѣдали хора *интелигентни, разбирающии отъ държавенъ строй, отъ финансии, отъ състояние народно, отъ економически кризи и пр.*; а е засѣдала тѣлна, която за единица своя дължностъ е считала да мука подиръ всичко, абсолютно подиръ всичко, каквото скимне на правителството да предложи. Нищо не може да се обясни оная овча покорностъ, съ която депутатитѣ се съгласихъ да увеличатъ бюджета съ цѣли 14<sup>3</sup>/<sub>4</sub> милиона сега, когато по цѣла България владѣе най-тѣжка криза економическа; когато въ источната частъ на С. България лани не станж никакъ храната; когато и търговци, и занаятчии, и земледѣлци сж се замаяли какво да направятъ за да искарать прехраната на сѣмѣйствата си и да сведатъ двата края въ зиманне-даване то си. А всичко това нашитѣ депутати го знаехъ; защото, за нещастие на избравшия ги народъ, сж излѣзли изъ народната срѣда. Защо въ такъвъ случай тий така побръжко сж се отнесли къмъ интереситѣ на своя избирателъ — народа — а сж се явили бранители на чиновническитѣ интереси? Защо тий сж се съгласили да се увеличи непроизводително бюджета, като при това сж и позволили на Правителството да сключи заемъ отъ 50 милиона и, ако иска, да похарчи тия пари прѣвъ текущата година, което ако стане, бюджета се увеличава повече отъ два пѣти? Отговора на тия въпроси любопитнитѣ ще намерятъ въ броевъ 26 и 27 на „Народно Съзнание“ въ статията „Отъ кого Правителството очаква подръжка.“

Най-чудното въ прокарването бюджета е, че и правителство и депутати сж се съгласили да се увеличатъ платитѣ на чиновницитѣ даже и при такова обстоителство, когато расходната частъ надмива приходната съ цѣли 14<sup>3</sup>/<sub>4</sub> милиона лева. Впрочемъ Правителството, като вѣско правителство, за всичко се грижи, но не и за народния жебъ и, при това, нему му е въ интереса на чиновницитѣ да получаватъ по-големъ плати; защото ще му бждатъ по-предани и не щатъ се впуска, отъ чувство пона на благодарностъ, въ противъ министерски агитации. Но съ какво да оправдаемъ народнитѣ представители? какво обстоителство да приведемъ, за да умалимъ поне тази имъ небрежливостъ къмъ жеба на тѣзи, които сж ги пратили („Свобода“ поне казва, че народа ги е пратилъ) да бранятъ интереситѣ имъ въобще а въ частностъ и най-главно тоя сжщъ жебъ? Нема ни едно такова обстоителство: а, напротивъ, има цѣлъ купъ такива, които правитъ този имъ грѣхъ прѣвъ народа още по-тѣжкѣ, още по-неоправдаемъ.

Утѣшаватъ ни, че недостига (дефицита) въ бюджета щѣтъ да се покрие отъ недоборитѣ за минлитѣ години. Едно отъ двѣтъ: или Министерството, а съ него заедно и Народното Събрание, не разбира нищо отъ държавни финансии, или же е сѣмѣтало цѣлния народъ съ интеллигенцията му за животни безъ разсѣдѣтъ, безъ здравъ смисълъ, та зацѣтва съ подобна жалгалка. Най-напрѣжъ ще попитаме това Министерство и тия народни представители: аная ли тѣ какъ се събиратъ тия недобори и какъ сж тѣ проваждали? Да имъ обадимъ. Едновременно господъ на тѣжлитѣ патриоти — Свирча и Жандакъ — П. Каравеловъ, като ходяше по агитации въ 1883 и 84 години, придруженъ отъ Свирча, проповѣдаваше на дѣво и на дѣсно, че щомъ сполучи да гхтне Цанкова, да го захлѣсти, не ще събира недоборитѣ, та даже ще прокара законъ за опрощаването имъ; Свирчо тогива челоститѣ си испочуни да подвържда тия Каравелови думи. Каравеловъ гхтнѣ Цанкова и го захлѣсти; обаче законъ за прощаване недоборитѣ неададе, но и неспѣеше да настоява за събирането имъ — добръ поне, че текущитѣ тогива равноски се покривахъ. Кметовѣтъ отъ своя страна, като виждахъ, че правителството не дава зоръ за недоборитѣ, не си правяхъ зло сърдце да прибиратъ у време и дажнитъ за текущата година; на това имъ бѣ въ полза — незагубвахъ популярността си и плахъ шалсове да бждатъ прѣизбрани: кой не ще гласува за оная кметъ, който несъбира строго дажните?! Така се натрупахъ оная огромни сумми, които въ окладнитѣ книги на общинитѣ носятъ името „недобори за истеклитѣ години.“ Сега да видимъ какъ се събиратъ тия недобори. Лани, като се видѣ голѣма нужда за пари (по простонародному: като опрѣ ножа до кокала), даде се напѣтъ да се събератъ, *во что-би то ни стало*, недоборитѣ до стотинка. Забрѣчахъ телеграмми отъ София до управнитѣ, а отъ тия до началници, кметове и нагледници финансови, които телеграмми имяхъ стереотипното съдържание: недоборитѣ да се събератъ, а тѣ нагледницитѣ ще бждатъ мърсени, глобявани и най-послѣ отчепелявани (Нещастни финансови нагледници! Въ тази финансова гюрмутия тий пѣтъгхъ и тѣглѣтъ още най-големия зоръ.) И се захванж. Началници окржкни пишатъ и викатъ: пари! Нагледници и стражари обикалитъ отъ село въ село и викатъ: пари! Кметъ и викахъ изъ къща въ къща и викатъ: пари! а населението? Населението продава добитѣкъ, продава покжцинина, продава всичко, което може да се продаде, по ничтожливѣна цѣла и . . . дава; Завѣщания гдѣтъ! пари! непрекъсва. Той, напѣванъ отъ София, става все по-грѣмъкъ и по-грѣмъкъ, все по-строгъ и по-строгъ; А населението, нѣмъйки какво вече да продава и задължитѣло до уши на разни лихонѣци, повечето отъ които биватъ депутати, мълчи и равнодушно чака да види какво ще дойде слѣдъ тоя гласъ. Това „каково“ неостава дълго време да го чакать — то се явява скоро. Въ источната частъ на Св. България\*) нагледницитѣ, придружени отъ цѣла сюрня стражари, ходятъ отъ село въ село и забиратъ всичко каквото намерятъ: конь крава, волъ, свиня, кокошка, патка, тиганъ, черга, имурлукъ, сукманъ, последната крина жито въ хамбара, и носятъ на пазаръ, за да

\*) Говоримъ само за С. България по дѣи причини: 1-о въ Ю. България недобори толкова много нѣма и 2-о нѣмаме сѣдѣния за начина на събирането тия недобори тамъ.

продаждат всички тия от първа необходимост за селения нѣща за бѣзцѣлокъ, въ пълната смисъл на думата. Западната част на С. България, дѣто населението и по-бѣдно и гдѣто селянину нищо не е останало, е по-лошо, по-ужасно. Тамъ взводове взводове кавалерия се расхожда от село въ село. И ето, по заповѣдь отъ голѣмото мѣсто, въ пѣкое село засѣдне единъ взводъ кавалерия, а на селянитѣ се каже, че тая кавалерия ще сѣди въ селото нѣм на контрибуция (селенитѣ ще хранятъ и хора и конѣ) да когато се исплатятъ всички недобори..... Ужасни картини, читатели, но сѣ рисувани отъ натура!.. Нѣкои ще кажатъ: кой е виновника, защо населението не си е плащало рѣдовно даждията, та да се пенатрунватъ толкова недобори и сега да му е тѣжко. Не е така, господа! Не населението въ това е виновно, а самото Правителство. Населението всѣкога е готово да си плаща рѣдовно даждията: поразходете се слѣдъ харманъ до нѣкое село и попитайте първия селянинъ, когото срѣщнете, какво мисли той да прави сега, слѣдъ като си е събралъ еклия, и, бѣдете увѣрени, ще получите ей-този отговоръ: ще отдѣля нѣкое и друго кило да продамъ, за да съберъ пари за даждията си. Да, господа, населението всѣкога е готово да си плаща рѣдовно даждията; но трѣба и рѣдовно да му се искатъ—дѣтето додѣ не плаче, не му даватъ цѣца, казва това население. Догдѣто Правителството не поиска даждията, населението не ги плаща. А искало ли е Правителството рѣдовно даждията? — по-горѣ казахме, на и тукъ ще повторимъ: не! Не ги е искало, защото разни афористи, като Свирча и Жандакя, за да качатъ на власт нѣкой свой човѣкъ, при агитациитѣ сѣ общавали, че даждия нещѣтъ събира. И ето, че недоборитѣ отъ година на година се увеличаваха до лани, а събирането имъ сега така тѣжко и съсипително се отзовава върху населението. Така ли щѣше да бѣде, ако, безъ да сѣ глѣда трѣбата ли не пари, даждията се събираха рѣдовно за всѣка година? Слѣло отговаряме: не; защото въ такъвъ случай, плащането даждията щѣше да бѣде неусѣтно за населението. И наистина, кое е по-добро: да плащашъ всѣка година по 150 лева, или да те напѣхнатъ да платишъ въ една година за петъ, т. е. 750 лева? Мислимъ, че за да се отговори на тоя въпросъ, не се изисква да разбира човѣкъ отъ държава, политика и пр.

Но нека предположимъ, за мигута, че недоборитѣ ще се събератъ безъ да усѣти населението и да видимъ извива ли се съ нѣщо увеличаването съ 30% бюджета? Щѣше да се пазни това увеличаване само въ та-

къвъ случай, ако би било производително; но достатъчно е само едно прочитанне бюджета, за да види и най-вѣрния правителственъ поддръжникъ, че това увеличаване бюджета е произлязло отъ изпипна глупава и неумѣтна раскошь. Така, като порасченкамъ бюджета, намираме, че съ 3 $\frac{3}{4}$  милиона лева сѣ увеличени платитѣ на чиновницѣ по разнитѣ министерства, т. е. повече отъ  $\frac{1}{4}$  отъ цифрата, съ която е угодѣненъ бюджета за тѣзи година, и почти половината отъ дефицита. Не се шагувамъ, читатели, а Ви пазлагамъ голия фактъ: ако ли же не вѣрвате, вземете плавиваза, отворете бюджета и ще намерите, че:

Платитѣ на Върховното Правителство се увеличаватъ съ 102,320

Платитѣ на чиновницѣ въ Сметн.

Палата се увеличаватъ съ 60,780

Платитѣ на чиновницѣ въ Финанс.

М-ство се увеличаватъ съ 598,708

Платитѣ на чиновницѣ въ Вѣтр.

М-ство се увеличаватъ съ 616,543

Платитѣ на чиновн. въ Внѣшно

М-ство се увеличаватъ съ 343,484

Платитѣ на чиновн. въ Народ. Про-

свѣщ. се увеличаватъ съ 236,756

Платитѣ на чиновн. въ Правосѣд.

М-ство се увеличаватъ съ 225,919

Платитѣ на чиновн. въ Военното

М-ство се увеличаватъ съ 1,526,690

А ВСИЧКО лева 3,711,197

Нашата държавица е прекарала много: тя видѣ и политически преврати, и най-бѣзсѣвѣстно опустошаване на хазната (1881—83 год.), но таква бѣзцеремонно и явно експлоатиране съ народния жѣбъ не е бивало. Това експлоатиране става още по-отвратително, още по-бѣзсѣвѣ, като се знаятъ двѣ нѣща: 1-о че него то извършихъ тия, които и днесъ трѣбятъ налѣво и на дѣсно, че сѣ патриоти, избавители на България и че стоятъ на властъ само и само за благого на населеницитѣ България народъ! (За това сѣщото благо и тапалитѣ патриотъ З. Стояновъ (Жандакитѣ) прѣе и носилъ онова „накиче“, което се нарича орденъ св. Александъръ II стѣпенъ. В. Р.); 2-о тѣзи 3 $\frac{3}{4}$  милиона лева отиватъ на увеличаване платитѣ само на тия чиновници, които и така богато се плащатъ—направо ровихме ние бюджета, за да можемъ да намеримъ поне на единъ нещастенъ секретаръ при Околинско управление или при Мировий сѣдия, или же на нѣкой писаръ да е увеличена заплатата.—Нѣма таково нѣщо! Увеличенъ сѣ заплатитѣ на министри (съ 50%), на главни секретари (съ 20%), на агенти (съ 25%), на управители и окол. началници (съ 10%), на началници от-

дѣлення (съ 18%), на полицейски пристави (съ 20%), и пр. и пр. А тия господа и по вѣхтия бюджетъ не сѣ получавали малко! За несимиститѣ азъ ще цитирамъ нѣколко цифри отъ ланскій бюджетъ. Спорѣдъ него (за 1887 година)

|                               |           |
|-------------------------------|-----------|
| Министра е получавалъ годишно | 12,000 л. |
| Главний Секретаръ             | 6,000 л.  |
| Ц-градскій Агентъ             | 16,000 л. |
| I степ. Окр. Управителъ       | 7,500 л.  |
| Окол. Началникъ               | 3,600 л.  |
| Началникъ Отдѣлення           | 5,040 л.  |

п. т. н. и. т. п.

Не сѣ ли тия плати повече отъ достатъчни и тѣхното увеличаване не е ли бѣзцеремонно и отвратително експлоатиране народния жѣбъ? Ако можатъ г-да свободиститѣ, нека кажатъ не.

Ами какъ да нарѣчемъ увеличаването на офицерскитѣ плати—тия плати, които сѣ почти баснословни и които въ съединитѣ намъ държавици (Романія, Сърбия, Гръция) не сѣ нито на половината? Ний се отказваме да отговоримъ на зададения си въпросъ и оставяме читателя самъ да намери подходящъ отговоръ.

Не, господа управници и тѣхни креатури, този Вашъ бюджетъ е таква непатриотично дѣло, показва до толкова явно лицемерия Ви патриотизмъ, колкото водата на Черно-море не може постигне да Ви омие запятаното лице.

Дефицита, казвате Вие, ще се покрѣе отъ недоборитѣ. Съгласенъ. Но я ми кажете, господинови, до година, когато недобори не ще има, съ какво ще покрѣмъ дефицита? Или искате да доведете татковината ни до положението на Турция и Русия: да прави заеми, за да покрива обикновенитѣ си разходи? Но Вий ще ми отговорите съ извѣстното цинично изражение: *après nous le déluge*. Така, по забравяте ли, че има съвременници, потомство, история и, най-послѣ, оная грозна сила, която се нарича **народно недоволане**?

Само увеличаването платитѣ на нѣкой отъ учителитѣ при държавнитѣ училища може да се подобри. Тѣзи чиновници отдавна вече излужвахъ това и даже станъ увеличаване е малко на и трѣбаше да бѣде на всички. Но и въ този случай Министра на Народното Просвѣщение е показвалъ, до колко малко е той на мѣстото си и какъ превратно разбира отъ учителство. Бай Живковъ се постаралъ да се увеличи платитѣ само на учителитѣ въ София и на директоритѣ по вѣнъ, като че за да бѣде човѣкъ учителъ при Габровската Гимназия, или при Софийската, или же при Варненското V класно училище, не се иска единъ и сѣщъ цензъ. Но. . . . . толковъ баба знае, толковъ бае.

## ПОДЛИСТНИКЪ.

### ЕДНА МАЛКА ОБИКОЛКА.

#### ОЛИМПЪ

#### Юпитеръ, Херкулесъ и Марсъ.

Юпитеръ (сидналъ на великолѣпнѣ тронъ). Отъ нѣколко врѣме насамъ, сюрпризитѣ ми сѣ станали най-любимитѣ занятия. Всички-тѣ полубогове и смъртни сѣмъ успѣлъ да омая съ щедроти. Рѣдко би се осмѣлилъ нѣкой да рѣче или да помисли даже че азъ съмъ Юпитеръ. Къмъ всѣкого съмъ снисходителенъ-любезенъ, милостивъ. Всички ме обичатъ. Ако нѣкой е за нѣщо неблагодаренъ, азъ го обвинявамъ веднага съ благоволение, покровителство и щедростъ. Твърдо съмъ се рѣшилъ, да дѣйствувамъ така, до извѣстно врѣме. Щомъ ми се поддаде благосклонно венчико, ще почна да полагамъ въ дѣйствие скроения си планъ безъ жертви..... Нѣ, върху това—другъ пактъ. Азъ обичамъ величнето, славата, развлеченията, разнообразието. Искамъ да отида въ Парнасъ. Пригответе се и вий, да ме придружите. Нарѣдте, всѣкадѣ да бѣдѣ добръ срѣщнатъ и приетъ. Направете венчико по утѣдада ми, и азъ ще ви награда.

Херкулесъ. Всичко е готово. Въ единъ мигъ, азъ ще распорѣдя потребното. Въ Парнасъ е сега Харонъ, комуто довърявамъ. Той вѣнчико ми не отказва, откато го нарѣдихъ господаръ на Коцита. Бѣдете веселъ! (Излиза).

Юпитеръ. Любезний Марсе! Откато ти подарихъ Хеба Херкулесова, ти не си расположенъ. Кое те тревожи? Осѣщамъ, че желашъ да ми обадишъ нѣщо, нѣ свѣншишъ. Бѣди свободенъ!

Марсъ. О, Хеба ми е принесла щастieto и веселието. Тя ми подкрѣпѣ дѣсницата. Друга е причината на нерасположението ми....

Юпитеръ. Коя?

Марсъ. Въ бойтъ при Термопилитѣ се отличилъ единъ юнакъ. Той е благороденъ, самоотверженъ, храбръ и съ високъ характеръ. Въ ваше отѣтствие, азъ го бѣхъ турилъ подъ кракъ. Всички-тѣ херои ми се бѣха начумерили. Когато се върнахте, тѣ извихъ негодованieto си. Вий го отрѣдихте испрво при себѣси, послѣ въ Парнасъ. Какъ ще се срѣщнатъ съ него? Тѣзи мисли ме безспокои....

Юпитеръ. Нищо, Марсе. Азъ го обичамъ. Сега, като идемъ въ Парнасъ, ще го направя по-благосклоненъ. Моята щедростъ ще го очаровае. Бѣди спокоенъ.

Марсъ. Вий сте великодушенъ. Благодаря. (Покланя се и излиза).

\*\*\*

#### Херкулесъ и Харонъ, първия въ Олимпъ, втория въ Парнасъ.

Херкулесъ. Харонъ! Поздравлявамъ те съ ново веселие. Юпитеръ желасъ да дойде въ Парнасъ по обиколка. Ще го придружиме азъ, Марсе, Ескулапъ, а може би и Еврипидъ. Ще имаме пакъ „широкъ животъ“! Ти трѣба да приготвишъ всичко, което е нужно за да бѣдемъ блѣскаво посрѣщнатъ. Нарѣди да излѣзатъ пратеници отъ венчикитѣ класи. При това, не дѣй забрави главното: да ми приготвишъ нѣколко нимфи. Ти си енособенъ за това. Ти много пакти си ме одѣлжавалъ; надѣя се, че и тоя пактъ не ще ме посрамши.

Харонъ. Добръ. Бѣди спокоенъ: венчико ще бѣде приготвено. Но... нимфитѣ?...

Херкулесъ. О, безъ това не бива! Туй го искамъ непременно. И виждѣ да бѣдѣтъ избрани, една отъ друга по-красиви. Чу ли?

Харонъ. Ехъ!.. Не може ли за това да помислиме като дойдете тукъ?

Херкулесъ. Какъ?! И ти смѣшишъ да ми противорѣчишъ? Мисли добръ: щомъ се събератъ сѣнцитѣ, азъ мога да ги накарамъ да искажатъ недовѣрие въ тебѣ—и ти изгубишъ Коцита. Забрави ли, че когато прѣдстои да те избѣратъ, ти ми се обѣща да правишъ венчико, което ти заповѣдамъ? А сега? Да ми откажешъ най-благородната услуга! Добръ: ще те науча!..

За сега толкова, та, ако ни се одаде случай, ще влеземъ и въ подробности. Ното.

#### ГАБРОВСКАТА ГИМНАЗИЯ.

Въ минлия брой на „Нар. Съзнание“ бѣхме съобщили на читателитѣ си, че Габровската гимназия е вече затворена отъ правителството за нѣкакви смущения, извършени отъ страна на ученицитѣ. Извѣстията, които имаме тогава, бѣха много кратки и ний не бѣхме въ състояние да осветлимъ читателитѣ си по тая скърбна случка. Днѣсъ обаче, като имаме малко повече подробности по тая нещастна случка, ще се помъчимъ да раздѣлимъ съ читателитѣ си горестта, която е постигнала много невинни дѣтца, много майки и бащи.

Началото си тоя бунтъ водялъ отъ едно Министерско распоряждане и едно постановление на учителския съвѣтъ при сѣмната реална гимназия. Кѣмъ началото на м. Януарий е послѣдвало Министерското распоряждане, щото въ края на всѣки мѣсець да държатъ ученицитѣ испитъ по всѣкия изученъ материалъ; сѣмъ такъвъ испитъ да се държало и въ края на всѣко полугодие. Ученицитѣ сѣ помолили два пѣти директора да отхвѣти това распоряждане, което, види се, трѣбвало да е било подчинено на рѣшението на учителския съвѣтъ. Молбата на ученицитѣ е останала безъ послѣдствие. На 20 Януарий ученицитѣ още единъ пѣтъ заявили, че не ще държатъ испитъ; но въ сѣмния денъ учителския съвѣтъ рѣшилъ безъ друго да държатъ испитъ. Слѣдъ това рѣшение въ ученицитѣ се е проявило общо вълнение, което е имало вѣщо въспитателско умѣние да уталожи.

При това сѣ помогнали за усиляването на това вълнение слѣдующитѣ обстоятелства: неотварянето училищната библиотека и дружеството, несвободното събиране на ученицитѣ въ дружеството си и грубото отношение на нѣкои учители сирѣмъ ученицитѣ.

За значението на ученическитѣ дружества и библиотеки ний ще говоримъ другъ пѣтъ; сега само ще забележимъ, че закриването на тия библиотеки е една голѣма погрѣшка отъ страна на тия, въ рѣцѣтъ на които е повѣрено учебното дѣло. За грубоститѣ на нѣкои отъ учителитѣ, ний не можемъ да се произнесемъ. Оплаквали се ученицитѣ, че сѣ биле наричани въ класъ: джове, магарета, волове, овци, ниянци и пр. Даже, казватъ, че единъ отъ учителитѣ се е изразявалъ тъй: „който иска да се научи френски, нека дойде да си при менъ“. Като пишмъ послѣдната фраза, намъ ржката ни трепери. И началството на тая гимназия не е имало способността да узнае и отъ страни всѣчко това. . . .

Възнегодувани отъ всѣчко това, ученицитѣ се рѣшили да не държатъ испитъ и, въ краенъ случай, да се възбунтуватъ. На 21 с. м. всѣчки учители вѣзали въ класъ. Учителитѣ по химията, Д. Ячировъ, е казалъ на ученицитѣ отъ V-ий класъ, че не държатъ испитъ. Всѣчки ученици ставатъ тогава на крака, почватъ да му викатъ и го испуждатъ. Като чули тоя шумъ нѣкои отъ ученицитѣ, излязали изъ другитѣ класове и почнали да биятъ звънеца. Започва се движение, шумъ, викове: ожесточена протестация. Нѣкои отъ учителитѣ, оплашени отъ тая вѣрва, избѣгали. Всѣчки ученици се събрали въ салона прѣдъ дирекцията и учителския съвѣтъ. Окол. Началникъ е дошълъ съ 15—20 жандари, но ученицитѣ ги взематъ на рѣцѣ, изнасятъ вънъ и закриватъ вратата. Слѣдъ това ученицитѣ отиватъ прѣдъ директора и му разправятъ подробно за всѣчко, което ги е накарало да се бунтуватъ и се отдѣлятъ въ долния етажъ, гдѣто съставятъ слѣдующата резолюция: 1) да се отхвѣтитъ мѣсечнитѣ и полугодичнитѣ испити, 2) да се отмахне грубото отношение къмъ ученицитѣ отъ страна на нѣкои отъ учителитѣ, 3) да се даде на учени-

цитѣ дружеството и библиотеката имъ и 4) да се исключатъ учителитѣ: священникъ от. Кжневъ, К. Богдановъ и Дойчиновъ; ученицитѣ си избрали петочлена коммисия да поднесе директору това си рѣшение. Директора отговорилъ на ученицитѣ, че първитѣ три точки ще изпълни, за четвъртата ще ходатайствува. Ученицитѣ сѣ поискали писменна гаранция, на което директора отказалъ.

До като се вършало вжтрѣ всѣчко това, отъ вѣнъ гимназията се е заобиколила отъ народъ и полицията. Трима ученици сѣ били избрани да отидатъ въ градътъ и повикатъ народнитѣ прѣдставители. Прѣдставителитѣ сѣ дошли при ученицитѣ и сѣ се разговаряли съ една 20-то членна депутация отъ послѣднитѣ. Какъвъ е билъ разговора намъ е неизвѣстно.

Кѣмъ 12 часѣтъ ученицитѣ напустили гимназията и се събрали на площадътъ прѣдъ градекия часовникъ. Почнали да биятъ камбанитѣ и събрали много народъ. Четрима ученици и четрима граждани сѣ говорили рѣчи и се разправило всѣчко на гражданитѣ. Избрала се е една коммисия отъ гражданитѣ да дѣйствува прѣдъ министерството, да се взематъ въ внимание заявленията на ученицитѣ. Въ 3 1/2 часѣтъ слѣдъ обѣдъ ученицитѣ сѣ отишли по квартиритѣ и всѣчко отпхнало. Вечерта е дошълъ Севлиевския Окр. Управителъ съ много жандари.

На 23-ий е пристигналъ Инспектора Лазаровъ изъ Пловдивъ. Ученицитѣ избрали една 20-то членна коммисия, която да се прѣдстави Инспектору Лазарову и му разясни причинитѣ за бунтуването имъ. Испърво Инспектора не е поискалъ вкупомъ да приеме депутацията, а по трима. Ученицитѣ съобщили това министру.

На 27 Инспектора е приелъ вторий пѣтъ коммисията и съобщилъ, че Министерството обявява гимназията затворена.

На 28-ий е имало обявление подъ № 27 съ слѣдующето съдържание:

Харонъ. Херкулесе! Покровителю мой! Надамъ на колѣнитѣ ти просяи прощанка. Милостъ! Всѣчко, всѣчко буквално ще изпълня. Въпищо не ще намѣришь недостатѣкъ. Нимфитѣ сѣ готови. . . . Азъ не желая да те огорчавамъ: ти имашъ доказателства за това. Азъ съмъ вымотена покорностъ прѣдъ тебѣ. Нима ме мислишь способенъ на неблагодарностъ? Признавамъ се: благодарение на високото ти покровителство прѣдъ Юпитера, на великодушното ти да ме отрѣдиль господаръ на Колита, гдѣто се събиратъ сѣкиитѣ на смъртнитѣ отъ и около Олимпъ и Парнасъ.—тука, въ Парнасъ, всѣчко благоговѣе прѣдъ мене, всѣчко ми се поддава, всѣкадъ и мѣжду всѣчки азъ съмъ алфа и омега. Това—защото съмъ покровителствуванъ и прѣпорѣчанъ отъ тебѣ, а избранъ отъ сѣкиитѣ за господаръ на Колита. Всѣчко това на тебѣ дължа. Е, добръ, подиръ всѣчко туй, мож ли да ти противорѣча въ заповѣдитѣ? Мож ли да не изпълнявамъ всѣкиитѣ ти заповѣди, безъ ни какво разсуждение и възражение? О, Херкулесе! Това е невъзможно! Вѣрвай ме!.. Позволи ми да распологамъ и за напредъ съ доброто ти расположение къмъ мене.

Херкулесъ. Хмъ!.. ще те науча азъ тебѣ—какъ ми противорѣчишь!.. Нека бжде тѣй—пропцавамъ те за този пѣтъ. Нъ, отваряй си очитѣ добръ: Нимфитѣ!.. нимфитѣ да сѣ готови.

Харонъ. Повтарямъ: геничко, геничко ще приготвя. Прѣдпочитамъ да не задрѣма, нъ да

се не посрамя прѣдъ тебѣ! Блди спокоевъ. Херкулесъ. Добръ. Да те видя!

#### ПАРНАСЪ.

Херкулесъ (самъ, обгланъ на раскошно кресло). Колко съмъ доволенъ! Какъ ми е легко! Всѣчко стана така както трѣбваше. Азъ дадохъ още едно доказателство на Юпитера, че съмъ всемоушъ, всемоушъ, постъ него. Той ме благодарилъ. Той до толкова е останалъ доволенъ отъ моитѣ распоряжания по обиколката, щото не можеше да ми се нарадва. О, азъ си зная работата: гжичъ всѣкого, който посмѣе да се испрѣчи отирѣдъ, поставий се надъ всѣчки, ползувай се отъ всѣкиитѣ интриги, надувай подобнитѣ на Харона, Ескулана, Евдипида и други ханявци, дръждъ Марса въ рацѣтъ си, а Темеда въ обгнатата си—и се по бой! Подлѣгвай сѣкиитѣ и всѣкиитѣ смъртни полубогове, че и дѣста ти е за тѣхното величие и слава—на си карай колата. плѣти си конничката! Това е то искусство. Юпитеръ е занятъ съ собственитѣ си грижи. Той не може да чува писекитѣ на угнетенитѣ отъ мене, не може да съзира всѣкиитѣ ми дѣлствия. Азъ съмъ въ състояние да въртя и него на тергелъ. О, азъ съмъ способенъ на всѣчко! Всѣкиитѣ ми планове, кроени още въ дѣтство, полагамъ въ изпълнение постыленно. Азъ съмъ днесъ всѣчко, азъ—и никой другъ! О, колко съмъ щастливъ! Колко съмъ благодаренъ отъ самото себѣ си!.. Даи сега да се по-

села. Ей ти, Хароне! Хароне! Яви се!

Харонъ (влиза при Херкулеса и му се покланя). Готовъ на заповѣдитѣ ти.

Херкулесъ. Помнишь ли обѣщанието си? Испърви ли заповѣдта ми?

Харонъ. Чула се на тѣзи питання!

Херкулесъ. Отговори на послѣдното.

Харонъ. Нимфитѣ ли?

Херкулесъ. Кадъ сѣ?

Харонъ. Тукъ. Яй, намфи! Благе тука при Херкулеса!

Нимфитѣ (една подиръ друга влизатъ и се наръждатъ прѣдъ Херкулеса. Всѣкиитѣ, около петнадесетъ, обгнати въ профирни костюми, съ раскльвени коси, крадничко мѣтатъ умилень погледъ на Херкулеса, скрътосватъ отпуснатитѣ си надолу ржачъ и чакатъ да се жвърли жребиецо. Димитъ имъ е тѣй гжичъ щото едвамъ се заблѣзватъ подгнатието на раскошнитѣ изъ гжрди. Но знакътъ на Харона, тѣ се покланятъ на Херкулеса и въ единъ гласъ възкликатъ:) Славний Херкулесе! Жвърли жребиецо: то ще рѣши, коя отъ насъ е най-цѣлливата.

Херкулесъ. Браво, Хароне! Достоевъ си за пай-високи почести—ще ги имашъ. А ний, нимфи, доближавайтъ се по рѣдъ. (Нимфитѣ почватъ да се прѣдставляватъ. Херкулесъ, съ мѣтване на ржката, единъ задрѣжа, и други отдалечива. Подиръ това, започва се оргията).

И азъ трѣбва да спусна завѣсата.

1). Министерският Съветъ одобрява заваряването на Габровската Гимназия. 2) Всички възрастни ученици отъ Габровската Гимназия да се повикатъ да изпълнятъ военната повинностъ. 3) Да се отнематъ всички стипендии при Габров. Гимназия. 4) Учениците инициатори на смута да се изключатъ изъ всички училища въ Княжеството и 5) Всички граждани, които сж хуляли държавните чиновници отъ Габровската Гимназия публично, да се даждъ подъ съдъ.

На 29-ий сутрешта сж арестували 7 души ученици; въ сжщия денъ по обѣдъ сж откарали 8 души въ Търново. Прѣзъ нощта сж изпроводени подъ конвой първите 7 души неизвѣстно гдѣ.

Слухъ се прѣснхлъ, че на 28-ий м. м. се започнхлъ смутъ и въ Пловдивската Гимназия, и на 1-ий Февруарий сж докарали въ Габрово двама Пловдивски ученици. Това съобщаваме съ резерва. Въ сжщия денъ сж откарали подъ конвой отъ Габровската Гимн. 32 ученика за Търново, мѣжду които е имало много Шумненци. Слухъ се прѣска, че по пътя за Търново е умрялъ ученикъ отъ VII класъ, Георги Бончевъ. Арестуванията на учениците сж се продължавале почти всѣки днѣвно. Паника е обвзела всички ученици и граждани отъ това распорѣждане на правителството.

## КНИЖОВЕНЪ ОТДЕЛЪ.

**Миналото** (Белетристически и исторически очерки. Дѣятелността на българските революционни комитети отъ 1870—1877 год.) Политически убийства и обирѣ. Димитъръ Общия и убийството на дякона Пандей въ Орхание. Отъ Ст. Заимовъ, 1887 година Пловдивъ. Книжка третя.

Третята книжка отъ „Миналото“, която сега разгледваме, е до нѣкадѣ продължение отъ първите двѣ книги, които г. Ст. Заимовъ издаде въ 1884 и 1885 год. Въ третята книжка се разгледватъ политическите убийства и обирѣ, извършени отъ българските бунтовници въ 1872 година, главно убийството на дякона Пандей въ Орхание. Случките и събитията, които сж описани въ тая книжка, сж изложени отъ г. Ст. Заимовъ не тъй сухо и протоколино, както обикновено се пишхтъ у насъ нѣкои книжки. Наопаки, Заимовъ разказва твърдѣ увлекателно, съ живо освѣтление всѣко събитие, съ подробно и всестранно описание характеритѣ и настроението на дѣйствующихъ лица, тѣхните чувства и вълнувания, настроението на обществото, въ което се надявраватъ дѣйствующихъ лица, подробно и хубаво описание на мѣстноститѣ, въ които се свршватъ събитията. Отъ прочитането на книгата, човѣкъ научава не само, че е станало еди какво си и не извършено отъ еди-кого си, научава не само едни голи имена и названия, но той получава прѣдставление за цѣла една епоха, за хората, които живѣятъ въ тази епоха, за умственото състояние на обществото и за идеитѣ, които ги ръководятъ и увличатъ прѣзъ тѣзи епоха. Г. Ст. Заимовъ не прѣдставлява въ книгата си само едни голи бѣлѣжки, а рисува цѣла историческа картина, спорѣдъ както той е можалъ да изучи духа на врѣмето и характера на хората. Въ III-та книжка на „Миналото“, г. Заимовъ е описалъ много вѣрно и безпристрастно разликата мѣжду церковницитѣ и бунтовницитѣ, мѣжду „вѣрующо“, стрѣмленията и дѣлата на единитѣ и другитѣ. Особено масторството въ описанието се забѣлѣзва въ тѣзи части на „Миналото“, въ които се рисува дѣдо Марко Абланчанина, дѣдо Патю отъ Ведрари, баптисването кжщата на Никола Арнаудова въ Етрополе и слѣдствително по убийството на дякона Пандей. Белетристическото масторство на г. Заимова най-

много личи въ тия мѣста на книгата. Безпристрастието на г. Заимовъ, като историкъ, се забѣлѣзва въ описанието разликата мѣжду церковницитѣ и бунтовницитѣ, въ рисуването портрета на дѣдо Марко Абланчанина и убийството на дякона Пандей. Въ тѣзи мѣста г. Заимовъ не се е водилъ отъ страстта на едни партизанинѣ, какъвто е билъ въ турско врѣме, а е изложилъ мнѣнието на церковницитѣ вѣрно и неизопачено, описалъ дѣдо Марка беззлобно и не ядовито, а сжщо той дава на читателитѣ да разбератъ, че въ душата сж жалѣи дякона Василий, който е убитъ въ туй врѣме, когато вече се е покаялъ и намислялъ да не прѣдава бунтовницитѣ.

Въ III-та книжка г. Заимовъ е можилъ да избѣгне много свои недостатѣци, които въ 1885 год. бѣха му посочени при разгледането II-та книжка и които състояха въ честото повтаряне на едни и сжщи думи, като „можѣи гжикѣ“, „разбурменѣ“, както и нѣкои излишни психически термини. Языкътъ въ III-та книжка е много по-гладѣкъ и сж нехвърлени ония прѣвземки въ слогътъ, каквито се забѣлѣзваха прѣди въ изобилие. Изложението е систематическо и логично. Вижда се, че г. Заимовъ напредва и заяква въ писателството си, което повече го е интересувало въ настоящее време отъ всѣкакъвъ другъ дневенъ въпросъ. Г. Заимовъ живѣи повече съ миналото, отъ което се привлича още повече, като го сравнява съ сегашното врѣме, прѣдъ което сж накарани да замлчатъ много отъ по-първитѣ писатели за да се чува само грациането на гаргитѣ и грухтението на свинетѣ.

По съдържанието си настоящата книжка трѣба да бжде втора, а втората—III-та, защото въ нея се описватъ събития, извършени порано отъ Арабаконашкото приключение, което е описано вече въ II-та книга. При корригирането на III-та книжка сж пропуснати много грѣшки. За да бжде по-достѣпна книгата, възможно е и нужно е било да се турѣ по ниска цѣна отъ сегашната 2 1/2 лева. Таквазъ хубава книжка, като „Миналото“, трѣба да бжде по-ефтена за да могатъ повече хора да си я купятъ и прочитатъ.

П. П-въ.

## ДНЕВНИ НОВИНИ.

— На 5 текущия, часа отъ 4 до 5 вечерята въ кахвено на Наки Чаневъ, находяще се 80—100 крачки далече отъ здаието, въ което се помѣщава Окржното Управление, е изияствувалъ писарина на спомѣнитото управление, Коста Д. Димовъ. Въ продължение на половинъ часъ до излазението си отъ кахвено, той докачилъ нѣколкома отъ присѣтствующитѣ въ кахвено, исувалъ, крѣсилъ и издумалъ единъ купъ не цензурни думи по адреса на партизанитѣ на дружеството „Народно Съзание“ и отчисленитѣ, слѣдъ изборитѣ за народни прѣдставители, чиновници. Току що бѣ излѣзълъ отъ кахвено, писаря Коста се срущилъ на улицата съ секретаря на Окржното Управление Ж. Сийрековъ, прѣдъ когото, види се за да му засвидѣтелствува ревността си на дѣло, почналъ изново да исува съ голѣмъ гласъ и да се заканва съ дрмитѣ: „утрѣ частъ до 10 иде ви дамъ да разберете...“ и др. такива. Секретаря Сийрековъ се смѣлъ прѣдъ туй явление—види се да му е направило добро впечатление!

Припомняме си, че сжщиятъ този писаринъ, по врѣме на изборитѣ за градско-общински свѣтници, на 10 Януарай т. г. тъй сжщо бѣше се напилъ и публично докачи, въ избирателното събрание, мнозина отъ избирателитѣ. Ласкаемъ се, прочее, съ надѣждата, че Г-нъ Окр. Управителъ П. Маноловъ, който, по врѣме изборитѣ за народни прѣдставители, се показа крайно внимателенъ сирѣмо повѣдението на ония отъ чиновницитѣ, които се възмущаха отъ дѣйствиата на властта, — и въ този случай ще се помжчи да обуздае назначаемия отъ него писаринъ, който публично и безъ никакви поводи и причини си позволява да оскърява хора. Колкото се отнася до всхичението на секретаря Сийрековъ по този случай, нѣма що да кажемъ, тъй като отъ него

не може да се очаква нѣщо по-добро и по-свѣстно.

Съ обявление № 437 отъ 23 Януарий т. г. отъ Ески-Джумайски окроийски началникъ се съобщава на населението отъ сжщата околия, че на 24-й с. м. не ще станхтъ избори за касиери на земледѣлческитѣ каси и че старитѣ касиери цѣли да продължаватъ дѣйствиата си до второ распорѣждане. Това обявление се основава на една телеграмма отъ Шумненскій Окр. Управителъ П. Маноловъ съ дата отъ 22 с. м.

Всѣки отъ читателитѣ знае, че на 24 м. м. се извършихъ избори за касиери на земледѣлческитѣ каси; а защо се е обявило на населението въ Ески-Джумайската околия, че подобни избори не ще станхтъ? Дали у насъ се управлява по капризитѣ на тоя или оня чиновникъ, или се управлява спорѣдъ законитѣ? Но всичко това се прави за спасяването на България! Кѣта България!...

## ТЕЛЕГРАМИ.

Отъ Агенция Хавасъ.

ВИЕНА, 28 Ян. Спорѣдъ извѣстия отъ добъръ источникъ, впечатлението произведено отъ словото на князъ Бисмарка върху руското обществено мнѣние е, че положението не ще се промѣни, и че въоржженията на Руссия ще продължаватъ.

Колкото за прѣдложенията, направени отъ князъ Бисмарка по българскій въпросъ, глѣдатъ ги като малко сериозни. Тия сж сжщитѣ прѣдложения, които сж направени и отхвърляни двадесетъ пхти отъ отваряне на кризата.

ВИЕНА, 30 Януарий. *Новата Свободна Преса* се научава отъ вѣренъ источникъ, че главнитѣ члѣнове на договоритѣ мѣжду Австрия, Германия и Италия съдържатъ слѣдующитѣ условия:

Въ австро-италианскій договоръ, Австрия се задѣлжава да пазѣ една благорасположена неутралностъ въ случай на война мѣжду Италия и Франция.

Италия се задѣлжава да държи сжщото поведение въ случай на една австро-русска война.

Освѣиъ това, Австрия се задѣлжава да поддържа интереситѣ на Италия въ Сръдпземно море, и нищо да не захваща въ Балканскій полуостровъ безъ прѣдварително съглашение съ Италия.

Въ италианско-германскій договоръ, двѣтѣ страни тържественно се обѣщаватъ да не развалятъ отъ само себе мира, и да си помагатъ съ всичкитѣ си сили, въ случай че сж нападнати отъ Франция.

Единъ специаленъ членъ казва, че въ случай ако Франция или Руссия би нападнхли Австрия и Германия, или само Германия, тритѣ съюзни сили ще влѣзатъ въ дѣйствие.

Горѣказанитѣ условия имхтъ своитѣ допълнения въ специалнитѣ договори мѣжду Италия, Австрия и Англия, прѣдъ видъ да се запазватъ брѣговетѣ на Австрия и Италия противъ всѣко отилувание на брѣга на исприятеля.

ОДЕССА, 30 Януарий. Доброто впечатление, произведено отъ словото на Бисмарка, е само на видъ, отъ колкото въ дѣйствителностъ, защото военнитѣ приготовления продължаватъ дѣятелно, и испращането на войски за Бесарабия става както и напредъ.

Въобще, бждѣщето е твърдѣ неизвѣстно.

Настоящия 30-й брой не излѣзе на врѣме, понеже въ сѣбота цѣлъ денъ имаме работа въ сѣда. Оелди се отговорника на вѣстникътъ на 2 сеченъ затворъ-ужъ за клеветание ок. началникъ за идване късно и за нераспорѣдителностъ на врѣме пожара въ правител. домъ. Ний ще чакаме по-нататъшния ходъ на дѣлото и послѣ ще говоримъ.

До сегашний отговорникъ, на вѣстника г. Ж. Павловъ, остава само за администраторъ, до когото ще се отправятъ всички порѣчки, писма и други.